

Pochodne węglowodorów- powtórzenie wiadomości / po gimnazjum/

Bardzo proszę o uważne prześledzenie tej prezentacji. Te wiadomości będą nam przydatne podczas omawiania działu dotyczącego środków czystości i kosmetyków. Szczególną uwagę proszę zwrócić na wyższe kwasy karboksylowe.

PS. Sprawdzian zaległy z surowców energetycznych napiszemy może w następny piątek. Co do formy i terminu dogadamy się e-mailowo. Proszę Cię o podanie adresu.

Mój adres to: zso1chemia.wblasiak@gmail.com

Jeżeli atomy wodoru w węglowodorach zastąpimy atomami innych pierwiastków lub tzw. grupami funkcyjnymi to otrzymamy nowe związki chemiczne –
pochodne węglowodorów.

Do pochodnych węglowodorów zaliczmy min.

alkohole,

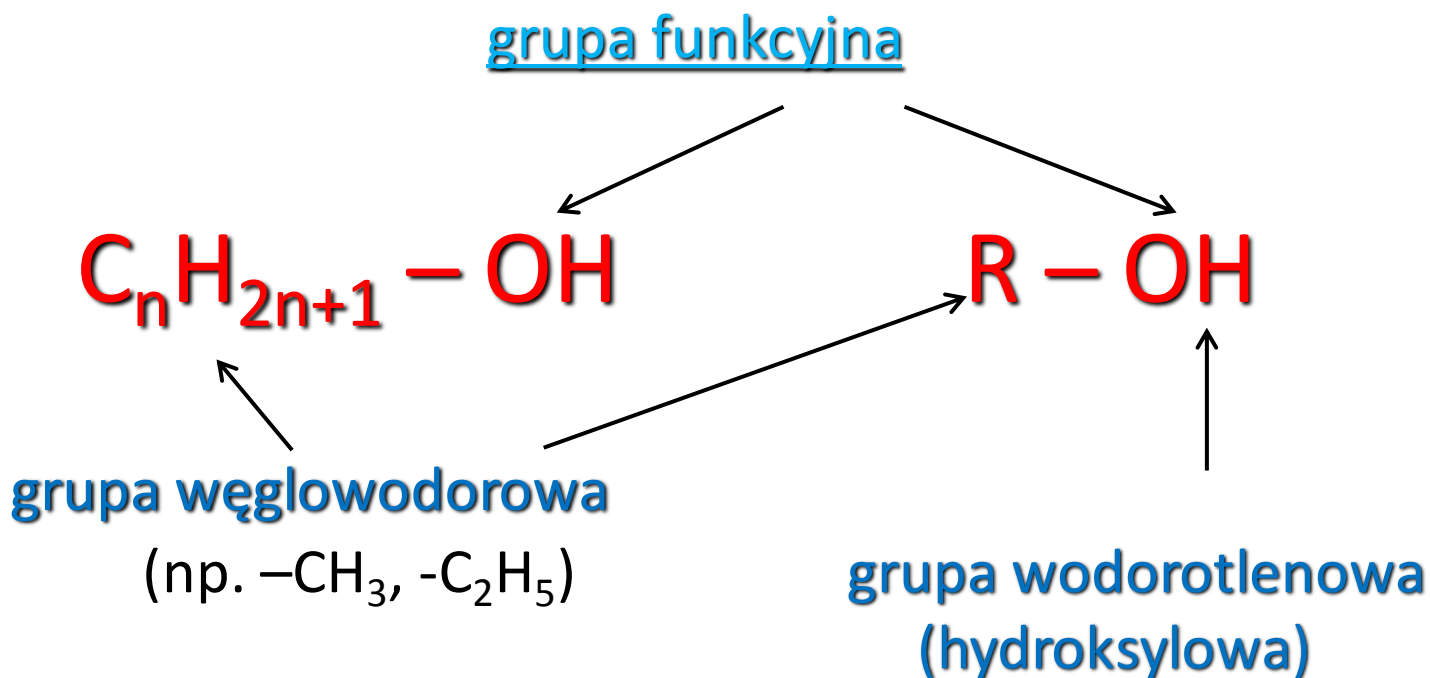
kwasy karboksylowe,

estry.

ALKOHOLE

Alkohole – są to związki chemiczne, pochodne węglowodorów, w których atom wodoru został zastąpiony grupą **-OH**.

Wzór ogólny alkoholi

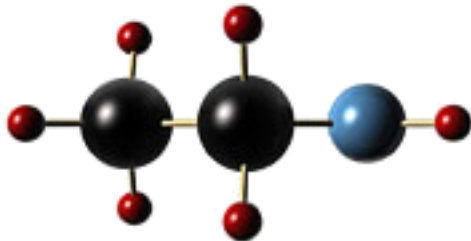
Podział alkoholi

Ze względu na liczbę grup wodorotlenowych alkohole możemy podzielić na;

ALKOHOLE

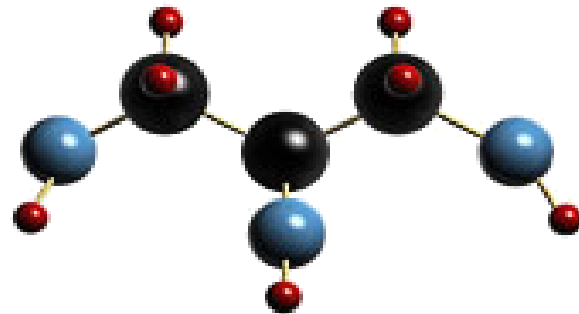
JEDNOWODOROTLENOWE

Zawierają w swojej cząsteczce tylko jedną grupę $-OH$
np. **etanol**

WIELOWODOROTLENOWE

Zawierają w swej cząsteczce więcej niż jedną grupę $-OH$
np. **glicerol** (gliceryna, propano- 1,2,3 -triol)

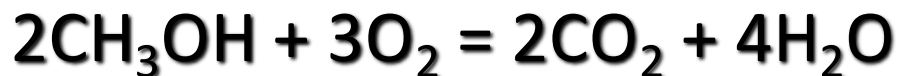

Właściwości metanolu;

Bezbarwna ciecz, o charakterystycznym zapachu, bardzo dobrze rozpuszczalna w wodzie. Jest rozpuszczalnikiem innych związków organicznych.

Spala się bladoniebieskim płomieniem.

Przedstawia to poniższe równanie reakcji;

Metanol jest silną trucizną. Picie lub wdychanie par metanolu grozi śmiercią. 8 – 10 g metanolu powoduje ślepotę, większa ilość śmierć. Dawka śmiertelna wynosi 1 gram na kilogram masy ciała.

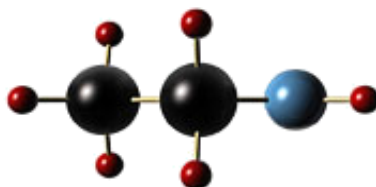
Etanol (alkohol etylowy)

Drugi w szeregu homologicznym alkoholi jednowodorotlenowych. Jest najbardziej znanym alkoholem.

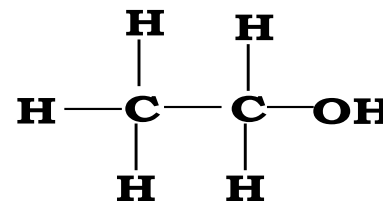
Wzór sumaryczny

Model cząsteczki

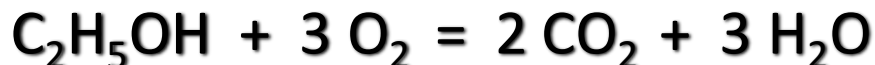
Wzór strukturalny

Właściwości etanolu

Bezbarwna, lotna ciecz, o charakterystycznym zapachu, bardzo dobrze rozpuszczalna w wodzie. Rozpuszczalnik innych związków organicznych. Odczyn obojętny. Nie ulega dysocjacji jonowej.

Spala się bladoniebieskim płomieniem/spalanie całkowite/

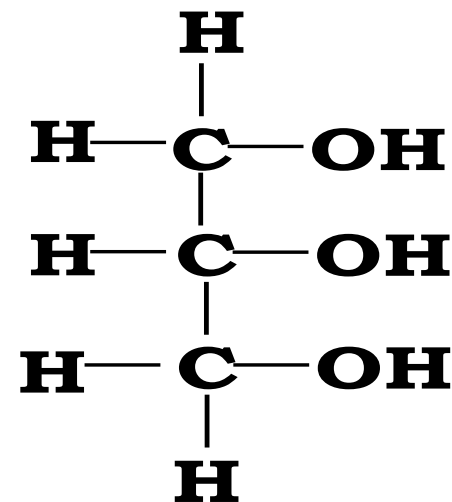
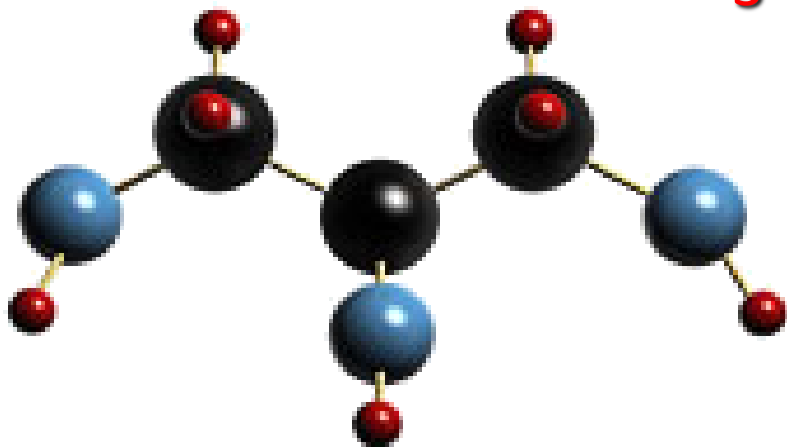
Glicerol (gliceryna)

Glicerol (alkohol trójwodorotlenowy) jest pochodną propanu. W jego cząsteczce w miejscu trzech atomów wodoru znajdują się trzy grupy wodorotlenowe.

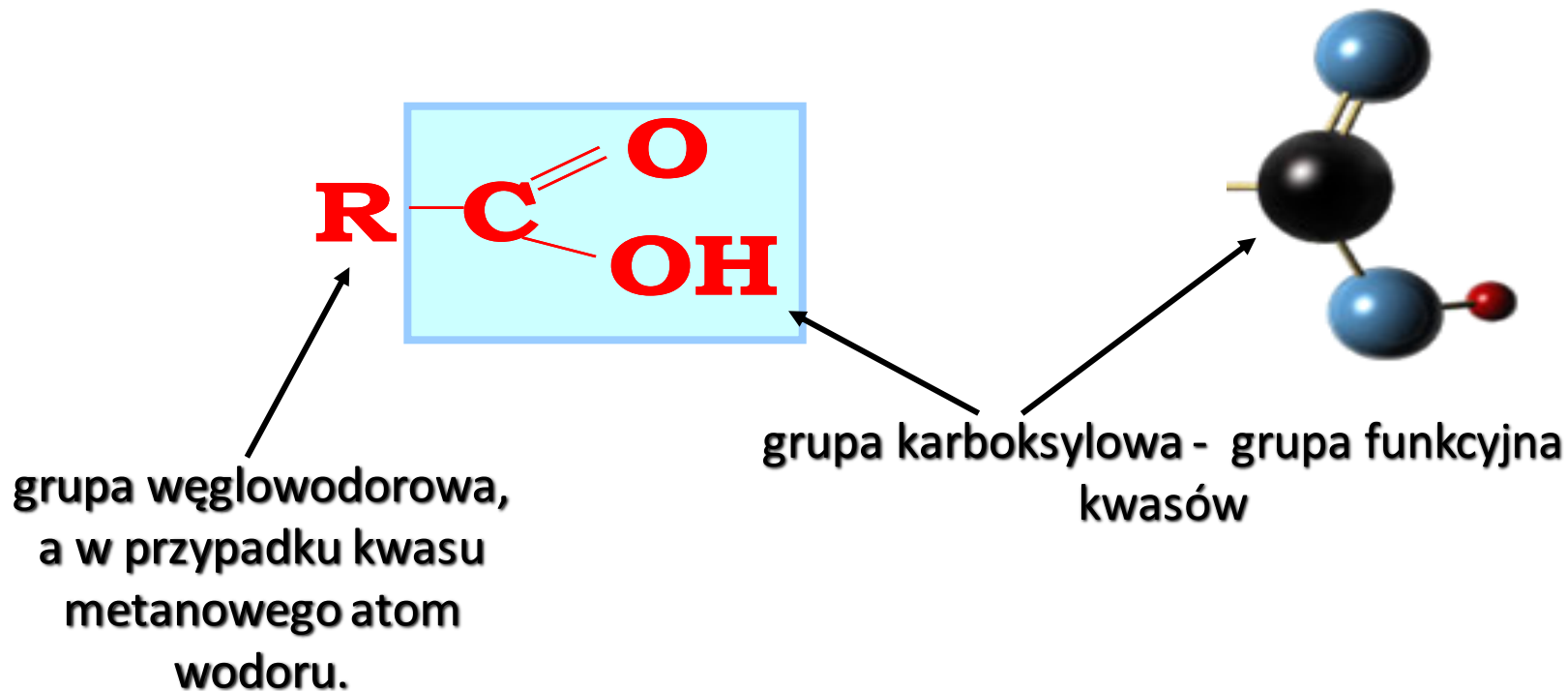
Wzór sumaryczny

Wzór strukturalny

Model cząsteczki

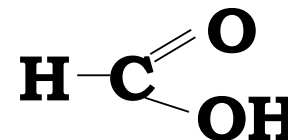

Wzór ogólny kwasów karboksylowych

np.

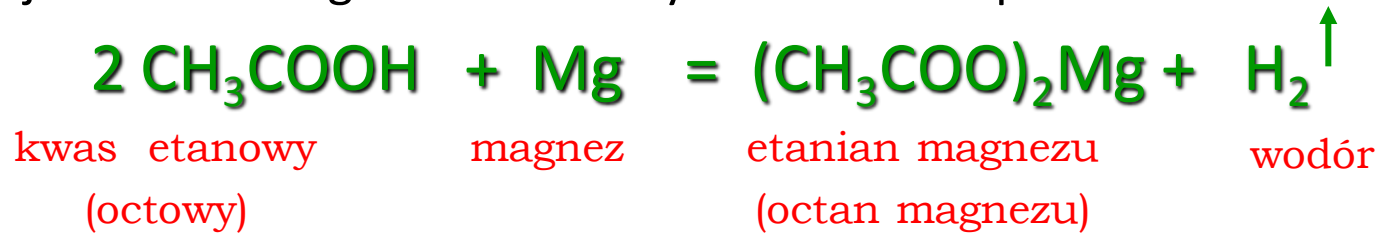
Kwas metanowy
(mrówkowy)

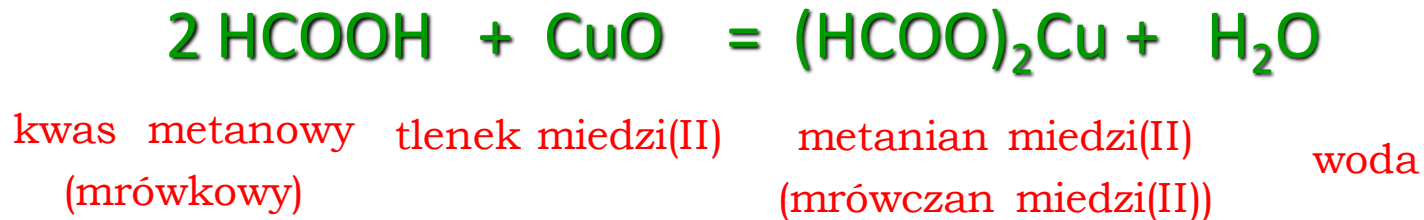

Właściwości kwasów na przykładzie kwasu metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego)

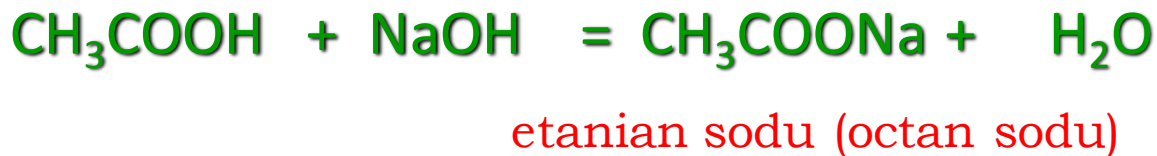
* Kwas metanowy i octowy reaguje **z aktywnymi metalami** np. z magnezem. Reakcja ta zachodzi gwałtownie z wydzieleniem ciepła.

* Reagują również **z tlenkami metali**

* Reagują z wodorotlenkami – **reakcja zobojętniania**

WYŻSZE KWASY KARBOKSYLOWE

Wyższe kwasy karboksylowe – kwasy zawierające w cząsteczce kilkanaście atomów węgla. Kwasy te nazywa się często kwasami tłuszczowymi, gdyż można je wyodrębnić z tłuszczów.

- **palmitynowy**
- **stearynowy**
- **oleinowy**

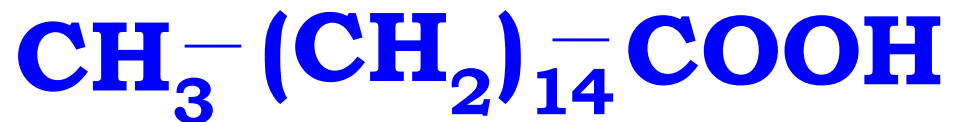
Kwas palmitynowy

Nasycony kwas tłuszczowy. Występuje w tłuszczach roślinnych i zwierzęcych.

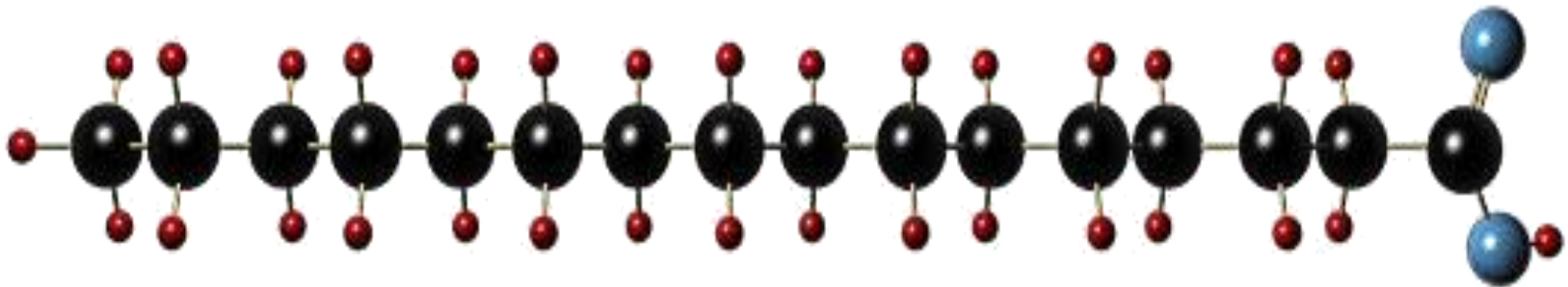
Wzór sumaryczny

Wzór półstrukturalny

Model cząsteczki

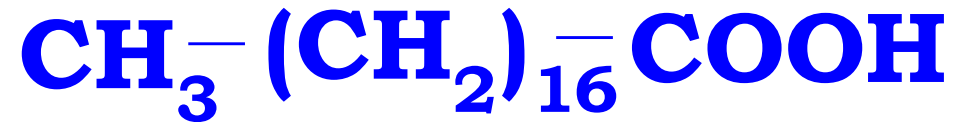
Kwas stearynowy

Nasycony kwas tłuszczowy. Główny składnik tłuszczów (w postaci glicerydu).

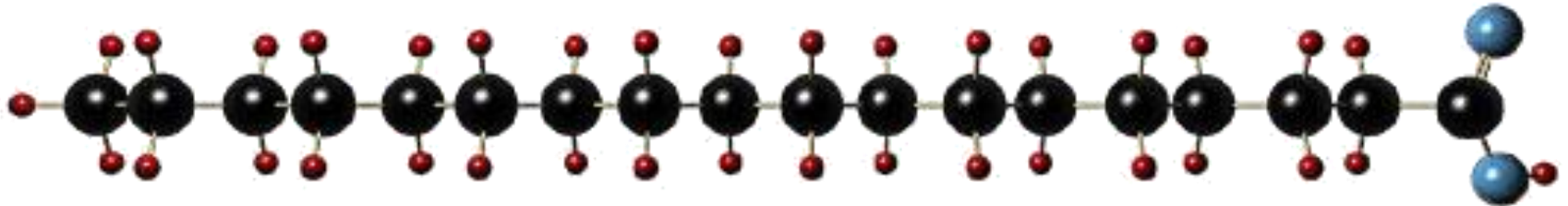
Wzór sumaryczny

Wzór półstrukturalny

Model cząsteczki

Kwas oleinowy

Nienasycony kwas tłuszczowy. W postaci glicerydu występuje głównie w tłuszczach roślinnych.

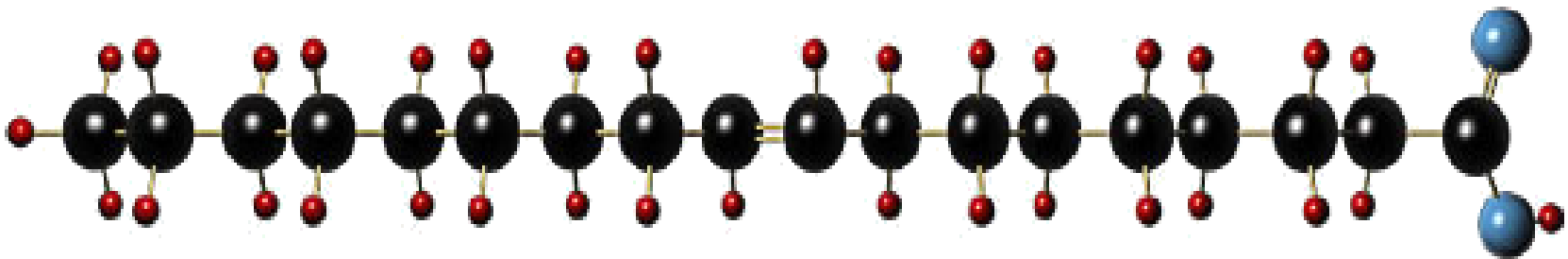
Wzór sumaryczny

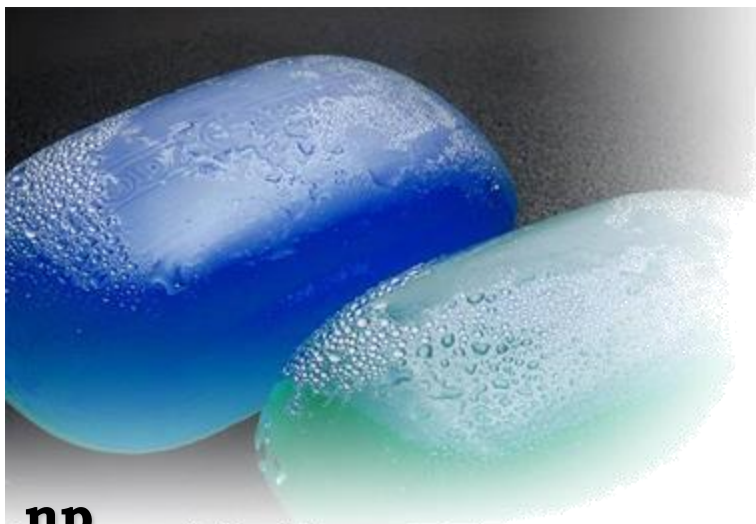
Wzór półstrukturalny

Model cząsteczki

Wyższe kwasy karboksylowe /podobnie jak niższe kwasy/ w reakcji z wodorotlenkami dają sole.

np.

W wyniku reakcji wyższych kwasów tłuszczowych z wodorotlenkiem sodu lub potasu otrzymujemy mydła.

↑
Kwas palmitynowy

↑
**Palmitynian sodu
(mydło sodowe)**